

Плаксії Анастасія Василівна, курсант ВІКНУ імені Тараса Шевченка

Науковий керівник – **Воробйова Ганна Юрївна**, доцент кафедри військової журналістики ВІКНУ імені Тараса Шевченка, кандидат політичних наук

ПРОТИДІЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ДОСВІД УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА

В умовах повномасштабної війни Російської Федерації проти України інформаційний простір перетворився на один із ключових напрямів протиборства. Поряд із застосуванням військової сили противник активно використовує інформаційні операції, спрямовані на поширення панічних настроїв серед населення, підрив довіри до державних інституцій та деморалізацію суспільства. Особливу небезпеку становить дезінформація. Тож діяльність українських медіа набуває не лише інформаційного, а й безпекового значення. Саме тому дослідження механізмів протидії дезінформації та аналіз досвіду українських медіа є актуальним і важливим для розуміння ролі журналістики у забезпеченні інформаційної безпеки держави.

Питання інформаційної безпеки, інформаційних війн та дезінформації привертало увагу багатьох українських і зарубіжних науковців ще до початку повномасштабного вторгнення. Значний внесок у дослідження інформаційного впливу зробив український науковець Георгій Почепцов, який розглядав механізми пропаганди, інформаційних операцій та особливості ведення інформаційних війн у сучасному світі. Важливу роль у вивченні та практичному викритті фейків почали відігравати такі проєкти, як StopFake, «Детектор медіа», Інститут масової інформації та інші організації. Після 2022 року дослідження інформаційних загроз стали одним із пріоритетних напрямів у сфері національної безпеки та журналістики.

Дезінформація є одним із найефективніших інструментів гібридної війни, оскільки дозволяє впливати на суспільну свідомість без застосування прямої військової сили. Метою таких інформаційних атак є створення атмосфери страху та невизначеності, послаблення довіри до державних органів і формування вигідних для противника наративів. З початку повномасштабного вторгнення Україна зіткнулася з масштабними кампаніями дезінформації. Одними з найпоширеніших стали фейки про нібито капітуляцію України, повідомлення про втрату контролю над окремими регіонами, неправдива інформація щодо мобілізації населення та маніпуляції навколо міжнародної підтримки України. Такі повідомлення розраховані на швидке поширення та емоційну реакцію аудиторії.

У відповідь українські медіа розробили та активно застосовують різноманітні механізми фактчекінгу. Передусім це перевірка інформації через офіційні джерела, зіставлення даних з кількох незалежних ресурсів, використання інструментів OSINT для аналізу відкритих джерел, а також верифікація фото- і відеоматеріалів за допомогою геолокації та аналізу метаданих. Значний внесок у боротьбу з дезінформацією здійснюють спеціалізовані фактчекінгові платформи, які оперативно виявляють і спростовують неправдиві повідомлення. Таким чином громадяни мають можливість отримувати перевірену інформацію та уникати впливу маніпуляцій.

Підсумовуючи викладене, дезінформація є серйозною загрозою національній безпеці України та одним із ключових інструментів сучасної гібридної війни. Досвід українських медіа свідчить про те, що ефективна протидія інформаційним атакам можлива завдяки поєднанню професійної журналістської діяльності, сучасних методів фактчекінгу та тісної взаємодії з державними структурами. У сучасних умовах журналісти виконують не лише функцію інформування населення, а й виступають важливими учасниками захисту інформаційного простору держави. Подальший розвиток механізмів перевірки інформації та підвищення рівня медіаграмотності суспільства залишаються необхідними умовами зміцнення національної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Почепцов Г. Г. Інформаційні війни : монографія. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.
2. Почепцов Г. Г. Сучасні інформаційні війни. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2016. 504 с.

3. Доктрина інформаційної безпеки України : Указ Президента України від 25 лют. 2017 р. № 47/2017.

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки» : Указ Президента України від 28 груд. 2021 р. № 685/2021.

5. Центр протидії дезінформації при РНБО України : офіційний сайт.

6. Детектор медіа : офіційний сайт.

7. Інститут масової інформації : офіційний сайт.

Плаксі́й Ю́рій Володи́мирович, курсант ХНУВС;

Кісі́льов Микита Олександрович, курсант ХНУВС;

Сохань Ярослав Григорович, курсант ХНУВС

Науковий керівник – **Кучинський Сергій Анатолійович**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки ХНУВС

РОЛЬ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ТА ДСНС У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МІННОЇ БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ

Актуальність дослідження ролі підрозділів поліції та Державної служби України з надзвичайних ситуацій у забезпеченні мінної безпеки населення зумовлена тривалим збройним конфліктом, наслідком якого стало значне забруднення території України вибухонебезпечними предметами. Мінна небезпека становить постійну загрозу життю та здоров'ю громадян, обмежує реалізацію права власності, свободу пересування, безпечне довілля та ускладнює відновлення постраждалих громад. Ефективне реагування на такі ризики потребує чіткої координації між підрозділами поліції та ДСНС, належного нормативного врегулювання їх повноважень, удосконалення алгоритмів взаємодії, інформування населення та запобігання вторинній віктимізації. Наукове осмислення цієї проблематики має значення для формування комплексної моделі публічної безпеки, підвищення рівня правової визначеності та забезпечення реального захисту прав людини в умовах підвищених безпекових викликів.

Україна є однією з найбільш замінованих країн світу. За даними Програми розвитку ООН, понад 30 % її території потенційно забруднено мінами, боєприпасами та вибухонебезпечними залишками війни. Це створює надзвичайну загрозу не лише для цивільного населення, а й для працівників пожежно-рятувальних підрозділів, енергетиків, комунальних служб, які змушені працювати в небезпечних зонах. Інтеграція протимінної безпеки до системи цивільного захисту стає необхідною умовою безпечного функціонування інфраструктури та повернення людей до звільнених територій. У свою чергу, пожежна безпека – одна з найуразливіших ланок, адже обстріли, руйнування, знеструмлення і відсутність водопостачання багаторазово збільшують ризики виникнення масштабних пожеж [1, с. 51].

В умовах запровадженого в Україні з 24 лютого 2022 року правового режиму воєнного стану суттєво збільшилась кількість випадків реагувань працівників органів/підрозділів Національної поліції України на заяви щодо виявлених вибухонебезпечних предметів (речовин, матеріалів, пристроїв), зокрема, на звільнених від окупаційних військ РФ територіях України, а також відзначається значний обсяг робіт, який проводиться працівниками вибухотехнічної служби НПУ та Державної служби з надзвичайних ситуацій під час їх гуманітарного розмінування [2, с. 207].

Розвиток нормативно-правового забезпечення у цій сфері відбувається під впливом міжнародних стандартів і потреб воєнного часу. В умовах збройної агресії держава змушена одночасно вирішувати два взаємопов'язані завдання – забезпечення стійкості функціонування системи безпеки під час бойових дій і створення нормативної бази для післявоєнного відновлення. До 2022 року регулювання пожежної безпеки спиралося переважно на застарілі норми, зокрема ДБН В.1.1-7:2016, а також інструкції МВС та ДСНС, які не враховували особливості воєнного стану, мінної небезпеки та руйнування критичних систем. Після початку